

Entrevista a **Rosa Sanchis**

1. 10 anys ensenyant educació sexual i afectiva a adolescents. Una tasca difícil?

Una tasca difícil i alhora molt enriquidora, tant per als adolescents com per a nosaltres. Quan començarem fa deu anys a ensenyar educació sexual en les tutories, no teníem idea que la tasca s'allargaria en el temps i que acabaríem convertint aquelles classes d'una hora setmanal en un curs professionalitzat d'educació afectivosexual. Va ser difícil perquè els models d'educació sexuals amb què comptàvem eren molt limitats. D'una banda, el model biologicista només donava una visió perillosa de la sexualitat, derivada sobretot de la considerada pràctica estrella, el coit, i es limitava a ensenyar als adolescents una llista de mitjans anticonceptius i de malalties de transmissió sexual. De l'altra, el model moralista considerava la sexualitat com una preparació per a l'amor i el matrimoni, amb l'únic objectiu de la reproducció.

2. Ara acaba de publicar la seva experiència pedagògica en el llibre "Tot per amor?". Què hi podem trobar?

El llibre conta l'experiència a l'aula amb un grup d'alumnes majoritàriament femení, concretament disset xiques i tres xics, i explica un treball centrat sobretot en la prevenció de la violència de gènere a partir del desvetllament d'una educació estereotipada que converteix les dones en satèl·lits del desig masculí, que potencia la seua dependència emocional i les ensinistra en un model de maternitat incondicional, altruista i vitalici, amb la consegüent interferència en el seu desenvolupament professional. La meua intenció ha estat situar una càmera a l'aula i mostrar com és el treball directament, amb la veu dels alumnes i els seus textos i amb el complement de les magnífiques il·lustracions que Irma Navarro ha fet per al llibre.

3. Per què transmetre el missatge de no violència amb interrogant? Planteja també el tema d'aquesta manera a l'aula? Com ho fa amb els adolescents?

L'interrogant és fonamental perquè, com deia abans, gran part de la responsabilitat de les relacions de parella amb violència ve motivada per una concepció de l'amor ideal que comporta el lliurament complet a l'altre i la supeditació dels propis interessos i desigs; la renúncia en definitiva al propi desenvolupament personal. Qüestionar aquest model, sentit i viscut fonamentalment per les dones, és essencial per a aconseguir relacions de parella més lliures i igualitàries.

4. Els nois i les noies tenen una visió molt diferent del tema? O bé pensen de forma semblant?

D'entrada i sense un treball previ, tant xics com xiques consideren que els maltractadors són persones desequilibrades i violentes, i no producte d'una societat masclista que encara no ha aconseguit la plena igualtat. Un alumne em contava l'altre dia que els hòmens eren violents perquè eren més forts físicament; i pensava també que si les dones fórem més fortes, seríem nosaltres les maltractadores. Crec que gran part de la nostra tasca està en mostrar les excuses de la violència: l'home havia begut, estava gelós, ella el va portar al límit, etc. I treballar també la permissivitat social cap a l'agressivitat masculina.

5. En una dècada, però, deu haver notat un canvi en la mentalitat dels joves. Són ara menys masclistes?

Pel que fa al model de parella, ells continuen sent educats en la independència i elles en la dependència disfressada d'amor incondicional. L'ideal de dona moderna no està renyit amb l'amor romàntic: ella serà seductora, competitiva i independent fins que trobe l'amor ideal i aleshores esdevindrà una perfecta mestressa de casa, amant dels fills i del marit. I ells continuen esperant que elles desenvolupen aquests papers. Encara molts alumnes barons confessen que els agradaria que les seues parelles estigueren a casa mentre ells treballen.

6. Tot i així, creu que encara conserven part de l'herència patriarcal de les generacions anteriors? També les noies conserven part d'aquest bagatge cultural?

Si ens centrem en les relacions afectives i sexuals, no podem negar que va perdent força el model de parella incondicional i per a tota la vida, i també s'afebleixen les prohibicions que inhibeixen el desig femení; però

algunes xiques, que s'atreveixen a dir que mantenen relacions sexuals, diuen que elles no ho fan al cotxe, ja que si els xics volen tenir relacions, han de posar la casa o un lloc més còmode. Es tracta doncs d'una postura que passa per no assumir els propis desigs de mantenir relacions sexuals, sinó d'atribuir aquests al baró. És un avanç pel fet que reconeixen que tenen relacions sexuals, però amb una pervivència d'esquemes tradicionals perquè ells continuen sent la part activa.

7. En què es nota? (estereotips, creences equivocades, etc.).

Nosaltres centrem el treball en desmuntar una sèrie d'estereotips que encara funcionen: que els xics estan molt necessitats sexualment i tenen dificultats per a controlar-se; que quan xica diu que no a un xic aquests es desvaloritza com a baró; o el contrari, que l'aconseguint de xiques augmenta el seu estatus. Pel que fa a les xiques: que es perd el dret a dir no a mantenir relacions sexuals arribats a determinat punt; que una xica que té i expressa desigs sexuals és una qualsevol, etc. I després està la concepció de l'amor: que la gelosia és sinònim d'estimar molt, que l'amor és fusió, que l'amor de veritat és aquell en què es comparteix tot, etc.

8. En aquests anys, s'ha trobat algun cop amb algun jove que justifiqui el fet de pegar per amor? Per què creu que pensava així?

No, mai cap jove ha defensat la violència física, però sí han justificat la gelosia o la necessitat de mantenir a les parelles femenines mínimament "controlades" perquè no se'n passaren, o els han demanat que no participaren en activitats del curs d'educació sexual amb l'excusa que la gent no pensara d'elles que eren unes qualsevol, etc. Aquesta violència no és física, actua a través del llenguatge, de frases i judicis que impliquen coacció o desvalorització, però també és violència, tot i que és més difícil de detectar.

9. En aquest cas, quina és la seva manera de fer-li veure les coses d'una altra manera?

El treball sobre la identitat és fonamental. Cal mostrar models de ser home i de ser dona més actuals, no tan limitats ni constrenyits per l'estereotip, que en definitiva resulta molt difícil de mantenir. Si els barons s'obriren una mica i descobriren els avantatges de les identitats poroses, adaptables als canvis... És molt dur haver d'estar en control sempre, portar la iniciativa, controlar les emocions, amagar les inseguretats, reprimir la tendresa... Cal mostrar models d'homes més actuals, empàtics, pares amorosos, amants delicats, i també presentar una concepció de l'amor en què l'objectiu no siga la fusió ni compartir-ho tot sinó la motivació mútua per a créixer i l'alegria pels triomfs personals, socials... de tots dos. L'altre dia li preguntaven a una cantant de moda com havia aconseguit durar tant en la parella, i la resposta va ser que aquesta la feia pensar. Crec que és una bona manera d'estimar.

10. Creu que moltes agressions contra les dones podrien haver-se evitat amb una bona educació afectiva?

Jo crec en l'educació com a motor de canvi. Si no fóra així evidentment no em dedicaria a aquesta feina ni escriuria llibres contant l'experiència i animant altres professors perquè ho facen. Els meus alumnes em fan sentir amb les seues valoracions que aprenen, però si no fóra així, pense que tindria de tota manera l'obligació moral de dir-los que tal vegada siga més fàcil o còmode caminar pels rails que la tradició ha deixat per a nosaltres, però que construir nous camins i obrir noves rutes, tot i ser més costós i arriscat, fa la vida més intensa. Aprendre requereix sempre un esforç, però crec que els professors podem encarnar la promesa que l'esforç té recompensa i que mereix la pena. Aquesta és la millor definició de motivació que conec.

11. I, ja per acabar, la pregunta que tothom es fa: aquesta ha de ser tasca de les famílies o de l'escola?

Aquesta és una tasca de les famílies, de l'escola, de les administracions, de la societat en general... Tots, tant els que eduquem conscientment com els que no ho fan, tenen la seua part de responsabilitat en el manteniment d'uns models estereotipats de ser home i dona.